

Søgen efter det gode liv

Der er en rigtig god forretning i at fortælle folk, hvordan de opnår at få det gode liv. Hvis man lærer at rydde op og gøre rent – så får man et godt liv. Hvis man indretter sig på en bestemt måde – så får man et godt liv. Man kan også ved at vælge den rette uddannelse, det rette job og den rette partner opnå at leve det gode liv. Eller kan man?

Det gode liv - mere end dig selv. Red. Niels Jakob Harbo, Simon Laumann Jørgensen, Christian Lystbæk, Carsten Fogh Nielsen & Morten Sandberg. Forlaget Philosophia. Århus 2004. 251 s. 149 kr.

Af Nina Espegård Hassel

Indledningsvis fortæller redaktørerne af *Det gode liv – mere end dig selv* om baggrunden for valget af antologiens emne. De fastslår, at spørgsmålet om et godt liv altid har eksisteret. Et er dog at søge efter det gode liv – noget andet er at tale om kvaliteten af det gode liv. Her eksisterer der, ifølge de fem redaktører, et tabu. Det moderne menneske taler ikke gerne om kvaliteten af det gode liv. Ofte er arbejdslivet garanten for det gode liv, og arbejdspladsen får en afgørende betydning for at leve et godt liv, og det betyder, at folk arbejder mere og mere. Derved forvandles det gode arbejdsliv til et kedeligt og stresset liv, hvor den eneste afvigelse fra trummerummen er et utal af udenlandsrejser, læsning af kulørte ugeblade, der svælger i de kendte menneskers spændende liv, og indtagelsen af humørregulerende medicin.

Ud fra disse ret så dystre synspunkter søger antologiens redaktører at sætte gang i debatten om det gode liv: "Det er vigtigt at diskutere og opstille værdifulde alternativer til populærkulturens forestillinger om, at materiel velstand, magt og skønhed udgør essensen af et godt liv" (s. 4). Der peges også på, at det gode liv ikke kan opdeles i forskellige facetter, der modsvarer de forskellige sfærer og faglige relationer, vi lever i, men at spørgsmålet er overgribende og forudsætter en sammenhæng mellem empiriske, etiske og metafysiske aspekter. Antologien er bygget tematisk op i tre dele: Først "Det gode liv og samtididiagnose", dernæst "Det gode liv i filosofisk perspektiv" og til sidst "Det gode liv i praksis". Herved forsøger forfatterne at give et indblik i de mange aspekter af det gode liv. Alle bidragsyderne til antologien når frem til samme konklusion: Det gode liv er mere end dig selv.

Mit gode liv

Den første artikel er skrevet af Carsten René Jørgensen og omhandler psykoterapiens fordring til det gode liv. Psykoterapeutiske behandlingsteorier og metoder bygger på en essentialistisk forståelse af, at mennesket i det nyliberale, senmoderne samfund har friheden til og ansvaret for at fastsætte parametrene for det gode liv og udfolde det i praksis. Men det enkelte individ kan ikke alene skabe det gode liv. Individets frie valg vil altid til dels være socialt konstitueret, eftersom den enkelte har behov for at kunne opnå social anerkendelse af sine

valg. Det, der måske kan opfattes som værende vores eget valg truffet af vores sande selv, er stærkt præget af samfundsmæssige diskurser. Herved kan det blive svært for individet at finde frem til det gode liv, da parametrene for det gode liv hele tiden ændrer sig.

Ethvert menneske skal gennem livet træffe valg, men det kan aldrig afgøres, om de valg, individet træffer, er de rigtige. Derved kan tvivlen om, hvorvidt man har truffet de rigtige valg opstå: "Tvivlen om man skulle have valgt en anden uddannelse, en bedre partner, et bedre sted at leve sit liv osv. kan være ganske plagsom og undergrave følelsen af lykke og tilfredshed med sit liv" (s. 31). Det er her, psykoterapien kan hjælpe mennesker. Psykoterapien opfordrer til indadvendthed og et snævert fokus på det enkelte menneskes lykke. Carsten René Jørgensen erkender dog, at dette fokus på individet ikke er foreneligt med en forståelse af, at man som menneske også bør bidrage til samfundet og til fællesskabet.

Generation Golf

Bekymringen for, at samfundet og fællesskabet ikke bliver prioriteret i individets søgen efter det gode liv, tager Johannes Andersen også fat på i sit bidrag til antologien. Han erklærer det gode liv for afløst. Den traditionelle, politiske fortælling – ideologierne – er grundlæggende en opskrift på det gode liv – eller måske rettere en opskrift på det gode samfund, hvor borgerne kan leve det gode liv. Denne politiske fortælling om det gode liv for alle eksisterer, ifølge Johannes Andersen, kun i historiebøgerne. Mennesket kæmper alene for at få "mit gode liv". Der tages ikke hensyn til fællesskabet: "Om man når frem til det gode liv er således ikke specielt afhængigt af, hvordan andre i samfundet har det" (s. 40). Individet opstiller selv præmisserne for "mit gode liv". Ifølge Carl Göran Heidegrens artikel, der bygger på forskellige forskeres analyser af parametrene for det gode liv, indebærer det gode liv at have så mange skønne oplevelser så muligt. Derfor har oplevelsesindustrien så kronede dage. Oplevelsesindustriens kunder er børn af 68-generationen og har fået betegnelsen 'Generation Golf' med henvisning til en reklame for Volkswagen Golf. Dette er en generation, der har taget afsked med politik. De tror ikke på nogen form for idealer, og deres moral er blevet erstattet af et fokus på æstetikken.

Ingredienserne til det gode liv

Antologiens filosofiske perspektiv koncentrerer sig om, hvad mennesket anser som værende det gode liv; der spørges til det menneske- og verdenssyn, der ligger til

grund for vores aktuelle forståelse af spørgsmålet om et godt liv. Anne Marie Pahuus mener, at mennesket ud fra sine egne forudsætninger og erfaringer opstiller mål for det gode liv: "Vores tilværelse skal helst rumme følelsen af at leve et intenst, lystfuldt og lykkeligt liv, for at vi kalder vort liv for godt" (s. 99). Her tror jeg virkelig, at Anne Marie Pahuus har fat i kernen af menneskets søgen efter det gode liv. For hvad er det, vi mener, det gode liv skal indeholde? Og de mål, vi sætter os, er de ikke alt for ambitiøse og vil sidste ende betyde, at vi føler, vi har spillet fallit – og ender med at gå i psykoterapi!

Individualismens betydning for individet og samfundet er et af perspektiverne i antologiens sidste del, hvor det diskuteres, hvordan spørgsmålet om et godt liv konkret rejser sig i forskellige sociale sammenhænge. Dominique Bouchet fokuserer på, hvorledes individualismen er et problem, og hvorledes dette kommer til udtryk i familierelationer og især i parforholdet. Bouchet mener, at individet ved at sætte sig selv højest i forhold til sin partner ender med at køre i tomgang: "[Individets] identitet bliver selvreferende" (s. 164). Det skaber problemer for såvel individet som for samfundet – og i høj grad for parforholdet. Personlige kriser bliver ofte forklædt som kriser i parforholdet.

Det gode liv: et fælles mål

Men hvordan kan vi undgå at sætte os selv i centrum? Antologiens sidste bidragydere har forskellige bud. Merete Wiberg mener, at man gennem opdragelsen kan ændre på individualismen: "Barnet skal lære, at det har et ansvar for sine handlinger, og at det har et ansvar over for andre mennesker" (s. 169). Jacob Dahl Rendtorff mener, at denne ansvarsfølelse kan pålægges andre end børn. Også erhvervslivet skal tage deres ansvar. Virksomheder skal indlemme det sociale ansvar som kontekst- og strategi-baseret i virksomhedens forretningsområder. Derved kan virksomheden bidrage til det fælles gode på individ- og samfundsplan. Jens Christensen afslutter antologien med en diskussion af frihedens og samhørighedens forening. Han advarer mod at hylde vores egen individuelle frihed, eftersom vi kan risikere at stå uden pejlemærker for et engagement i det samfund, vi agerer i. Derved kan vi havne i en beskuende position uden for indflydelse.

Tilsammen udgør antologien en meget interessant skildring af de problemer, der opstår i menneskets søgen efter det gode liv. Artiklerne bliver til tider lidt langhårede, når der jongleres med svære, teoretiske problemstillinger. Men det skygger ikke for de mange interessante iagttagelser, som forfatterne fremlægger. Alle forfatterne anbefaler, at mennesket skal flytte fokus fra søgen efter "mit gode liv" og indse, at det gode liv er meget mere end dig selv. Det gode liv kan kun findes, hvis vi leder efter det i fællesskab.

Nina Espegaard Hassel er stud.mag. i Europastudier.